

Imidlertid opplevde jeg at hans uttalelser den gang etterlot en sterk og følelsesladet reaksjon i den krets av motstandsvillig ungdom jeg tilhørte. Vi var da alle i 18–20-årsalderen og hadde vært direkte involvert under angrepet på Horten 9. april, og var to døgn senere møtt opp på Helgelandsmoen for å melde oss til landforsvaret.

I vår ungdoms iver søkte vi desperat videre etter en anledning til å delta i motstandskampen. Forvirringen var absolutt. Informasjonen i presse og radio var tysk sensurert, og dertil styrt av Quisling og hans medløpere. De mante stadig til ro og orden og til ikke å gjøre motstand, men følge de tyske forordninger. Forvirringen ble ikke mindre da vi kort etter oppfattet en radiotale av biskop Berggrav som en tilsvarende henstilling til norsk ungdom. Det ble en ny og uforglemmelig skuffelse – ikke minst for min nordnorske sjel.

Under min oppvekst i Tromsø, hvor han hadde sitt bispesete som biskop i Hålogaland fra 1928 til 1937, hadde vel de fleste nordlendinger lært å beundre biskop Berggrav som en sterk patriot, og elsker av folk og natur nord i landet. Hans bøker om det eventyrlige Nord-Norge hadde gjort ham til landsdelens fremste ambassadør. Forsto vi det riktig at han nå (april 1940) mente at norsk ungdom og det norske folk forøvrig skulle avstå fra all motstand? Vi følte dette ganske utrolig. Vår forståelse av det han hadde sagt forsterket den usikkerheten som lå i luften, og kunne bare svekke motstandstanken. (Omtalt i boken «Skjebneflukten», utgitt i mai 1998.)

Det skulle ta hele 50 år før undertegnede ved en tilfeldighet kom over hans bok «Da kampen kom», utgitt i 1945, hvor han sterkt tilbakeviser vår ungdommelige tolkning av en tale det den gang, og tilsynelatende også senere, har vært vanskelig å bli klok på.

Okkupasjonshistorien 2

Berggrav og tolkningen av hva han sa *Ap*

Av Anton Smith-Meyer, *24/10-98*
vpl.o/kpt., Oslo

Jeg har som mange andre med interesse fulgt debatten i Aftenpostens «Andres mening» om biskop Eivind Berggravs utsagn og bevegelser i april dagene 1940, etter den nazi-tyske invasjon. Jeg antar denne detaljerte debatt har en historisk interesse.